Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Першы прарэктар БДУКМ
__________ А.А. Корбут
«05» 02 2017 г.
Рэгістрацыйны № УД 22/эвуч.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ХОРАЗНАЎСТВА

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці
1-18 01 01 Народная творчасць(па напрамках),
спецыялізацыі 1-18 01 01-01 01 "Харавая музыка акадэмічная

2017 г.

Вучэбная праграма складзена з улікам патрабаванняў адукацыйнага стандарту Рэспублікі Беларусь ОСВО 1-18 01-01 2013 Народная творчасць па напрамках. Рэгістрацыйны нумар С 18-1-67/17 вуч.

Складальнік:
А.А.Свірыдовіч, дацэнт кафедры харавога і вакальнага мастацтва ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Рэцэнзенты:

кафедра харавога дырыжыравання ўстановы адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі”

М.П.Дрынеўскі, кіраўнік дзяржаўнай установы “Нацыянальны акадэмічны народны хор Рэспублікі Беларусь імя Г.І.Цітовіча”, прафесар, народны артыст Беларусі

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Рэкамендавана да зацвярджэння:

кафедрай харавога і вакальнага мастацтва ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны універсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № 7 ад 28.03.2017);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № 5 ад 28.06.2017);

Адказны за выпуск *А.А.Свірыдовіч*

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

У працэсе падрыхтоўкі студэнтаў па спецыялізацыі 1-18 01 01-01 01 “Харавая музыка акадэмічная” вучэбная дысцыпліна “Хоразнаўства” займае адно з асноўных месцаў.

Вучэбная дысцыпліна “Хоразнаўства” базіруецца ў першую чаргу на ведах, атрыманых студэнтамі пры вывучэнні вучэбных дысцыплін харавога цыклу – “Харавы клас”, “Дырыжыраванне”, а таксама музычна-тэарэтычных вучэбных дысцыплін – “Тэорыя музыкі”.

Засваенне раздзелаў вучэбнай дысцыпліны “Хоразнаўства” павінна забяспечыць фарміраванне наступных прафесійных кампетэнцый:

Патрабаванні да прафесійных кампетэнцый спецыяліста

арганізацыйна-кіраўніцкая дзейнасць

ПК-3. Забяспечваць шматбаковыя сувязі з грамадкасцю ў працэсе работы, удзельнічаць у распрацоўцы рэкламнай і друкаванай прадукцыі.

ПК-4. Рыхтаваць даклады, паведамленні і іншую дакументацыю ў галіне народнай творчасці і ўдзельнічаць у іх рэпрэзентацыі.

навукова-даследчая дзейнасць

ПК-14. Аналізаваць перспектывы і напрамкі захавання і развіцця народнай творчасці.

ПК-17. На навуковай аснове арганізоўваць сваю творчую прафесійную дзейнасць, валодаць найноўшымі навуковымі распрацоўкамі, а таксама сучаснай інфармацыяй у сферы мастацкай культуры.

ПК-18. Ажыццяўляць нагляд за бытаваннем розных відаў і жанраў народнай творчасці ў мэтах іх аховы і пераемнасці.

ПК-19. Ведаць прынцыпы і прыёмы збірання, сістэматызацыі, абагульнення і выкарыстання інфармацыі для правядзення навуковых даследванняў у галіне народнай творчасці.

Выканальніцкая дзейнасць

ПК-23. Планаваць рэпертуар уласных мастацкіх (музычных) твораў.

ПК-24. Працаваць з крыніцамі рэпертуару, літаратурай па народнай творчасці.

ПК-25. Арганізоўваць этапы працэсу выканання мастацкіх (музычных) твораў для эстэтычнага выхавання і фарміравання высокамастацкіх густаў насельніцтва.

ПК-26. Выступаць у якасці акцёра-выканаўцы ў прафесійных і аматарскіх музычных калектывах, драматычных тэатрах, музычных тэатрах, тэатрах-студыях, на радыё, тэлебачанні, у канцэртных установах.

Творчая дзейнасць

ПК-27. Рабіць уласныя аранжыроўкі, інструментоўкі, апрацоўкі і пераклады для харавых калектываў, аркестраў, ансамблей.

ПК-28. Самастойна падбіраць рэпертуар, фарміраваць канцэртную праграму.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ПК-29. Рыхтаваць творчыя выступленні харавых (інструментальных) калектываў і весці канцэртную работу ў рэгіёне і па-за яго межамі.

Асноўная мэта вучэбнай дысцыпліны – авалоданне тэарэтычнымі ведамі па гісторыі харавога мастацтва і тэорыі хоразнаўства, падрыхтоўка кіраўніка акадэмічнага хору, фарміраванне творчай асобы будучага хормайстра.

Асноўныя задачы вучэбнай дысцыпліны:

– развіццё ўменняў і навыкаў, неабходных для практычнай работы з харавым калектывам;

– авалоданне рознымі метадамі вакальна-харавой працы;

– выхаванне навыкаў усебаковага аналізу харавых партытур, здольнасці да абагульнення, умення працаваць з музыказнаўчай і нотнай літаратурай.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны спецыяліст павінен *ведаць*:

– гісторыю развіцця харавых спеваў;

– жанравую спецыфіку харавога калектыву;

– харавы калектыў, яго склад, тыпы і віды;

– характарыстыку пеўчых галасоў у хоры;

– рэгістры, дыяпазоны, тэсітуры ў хоры;

– вакальна-харавую структуру хору;

– пеўчы голас, пабудову галасавога апарату, механіку пеўчага працэсу;

умець:

– стварыць харавы калектыў і вызначыць выканаўцаў;

– падабраць рэпертуар хору;

– арганізаваць пастановачную работу ў харавым калектыве;

– стварыць ансамбль у хоры.

Для аналізу харавых партытур прапануецца выкарыстоўваць харавыя сачыненні розных эпох, стыляў, жанраў, якія вывучаюцца ў класе харавога дырыжыравання. Гэта, безумоўна, садзейнічае асэнсаванаму разуменню суадносін тэорыі і практыкі неабходных пры дадзенай форме работы.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны “Хоразнаўства” адведзена усяго 146 гадзін, з якіх 70 – аўдыторныя заняткі (40 лекцый, 30 семінарскія).

Рэкамендуемая форма кантролю ведаў студэнтаў – экзамен.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

№ п/п	Раздзелы і тэмы	Колькасць аўд.гадзін			Колькасць часоў	Форма кантролю ведаў
		усяго	Лекц.	Сем		
1	2	3	4	5	6	7
	Уводзіны	1	1			
Раздзел I. Гісторыя харавога мастацтва						
1.	*Тэма 1.* Харавое мастацтва. Харавая творчасць. Характэрныя рысы і асаблівасці харавога мастацтва	1	1			
2.	*Тэма 2.* Напрамкі развіцця харавога выканання ў Расіі і Беларусі. Харавыя калектвы ў краіне	2	2			
3.	*Тэма 3.* Стылі і жанры вакальна-харавога мастацтва. Віды і жанры харавой музыкі	4	2		2	заданне для самаст. работы
Раздзел II. Тэорыя хоразнаўства						
4.	*Тэма 4.* Пеўчыя галасы. Класіфікацыя. Харавыя калектвы, іх склады. Тыпы хароў і іх выканальніцкія магчымасці. Растаноўка хора.	2	3			
5.	*Тэма 5.* Галасавы апарат. Гігіена голасу і галасавы рэжым	2	2			
6.	*Тэма 6.* Дыханне ў харавым выканальніцтве	4	2	2		
7.	*Тэма 7.* Распяванне ў харавым калектыве	8	2	4	2	практ. заданне
8.	*Тэма 8.* Строй хору і яго віды	4	2	2		
9.	*Тэма 9.* Харавая фактура	8	2	4	2	практ. заданне
10	*Тэма 10.* Ансамбль хору, яго віды і элементы	4	2	2	2	практ. заданне
11	*Тэма 11.* Дыкцыя ў хоры	6	2	2	2	практ. заданне
12	*Тэма 12.* Тэмп у харавым выканальніцтве	2	2			

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

13	*Тэма 13*. Асноўныя дырыжорска-выканальніцкія сродкі мастацкай выразнасці	4	2			
14	*Тэма 14*. Прыёмы харавога выкладання	4	2	2		практ. заданне
15	*Тэма 15*. Работа над харавым творам. Этапы работы	8	2	4	2	практ. заданне
16	*Тэма 16*. Аналіз харавой партытуры	6	2	2	2	практ. заданне
						экзамен
Усяго		70	32	24	14	

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Уводзіны.

Мэта, задачы і змест дысцыпліны. Роля і месца дысцыпліны ў падрыхтоўцы спецыялістаў вышэйшай кваліфікацыі. Вучэбна-метадычнае забеспячэнне.

Раздзел I. Гісторыя харавога мастацтва

Тэма 1. Харавое мастацтва. Харавая творчасць. Характэрныя рысы і асаблівасці харавога мастацтва

Роля мастацтва ў духоўным развіцці асобы. Музычнае выкананне сродкамі харавога мастацтва. Калектыўны, масавы пачатак, сувязь са словам, наяўнасць дырыжора, музычны інструмент (пеўчы голас), развіццё харавога мастацтва ў суадносінах з гістарычнай эпохай – характэрныя рысы харавога мастацтва.

Акадэмічнае і народнае харавое выканаўства. Характэрныя рысы і асаблівасці. Асноўныя патокі развіцця харавога мастацтва: прафесійнае і аматарскае харавое выканаўства.

Тэма 2. Напрамкі развіцця харавога выканання ў Расіі і Беларусі. Харавыя калектывы ў краіне

Напрамкі харавога мастацтва ў харавым выкананні:

а) царкоўна-пеўчы напрамак. Узаемасувязь развіцця харавога выканальніцтва і гісторыі. Культура Кіеўскай Русі (IX – XП ст.ст.), Вялікага Ноўгарада (XШ – XIУ ст.ст.). Знаменны распеў, кандакарныя спевы, раннія формы шматгалосся, строчныя спевы. Масква – цэнтр царкоўна-пеўчай культуры XV–XVII ст.ст. Партэсны канцэрт. Прыдворная пеўчая капэла і Маскоўскі сінадальны хор;

б) свецкае харавое выканальніцтва (прыватныя і аматарскія калектвы ў дарэвалюцыйнай Расіі);

в) народныя харавыя спевы.

Стварэнне пасля 1917 г. новых формаў харавога выканальніцтва (ансамбль песні і танца, народныя хары).

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Стварэнне дырыжорска-харавых факультэтаў у кансерваторыях Масквы і Петраграда. Адкрыццё музычнага тэхнікума ў Мінску, кафедры дырыжорска-харавога факультэта ў Мінскай кансерваторыі.

Камернае харавое мастацтва – новая форма харавога выканання 70–90-х гадоў XX ст. Сувязь яго з жыццём. В.Мінін і яго дзейнасць у стварэнні першага камернага хору. Камерныя хары ў Беларусі.

Выдатныя дзеячы харавой культуры П.Г.Часнакоў, Н.М.Данілін, Г.А.Дзмітрэўскі, А.В.Аляксандраў, А.В.Свешнікаў, У.Чарнушэнка, В.У.Роўда, М.Б.Дрынеўскі, Л.Б.Яфімава.

Вядучыя харавыя калектывы Беларусі – прафесійныя і аматарскія.

Конкурсы харавой музыкі ў нашай краіне і за мяжой.

Тэма 3. Стылі і жанры вакальна-харавога мастацтва.
Віды і жанры харавой музыкі

Паняцце аб стылі і жанры.

Адметныя рысы эпохі Адраджэння, стыляў барока, класіцызма, імпрэсіянізма, рэалізма, экспрэсіянізма.

Віды харавой творчасці – хары без суправаджэння (a cappella) і хары з інструментальным суправаджэннем.

Жанры харавой музыкі: харавая песня, харавая мініяцюра, хор буйной формы, аратарыяльна-кантатны жанр, оперна-харавы жанр, харавая апрацоўка, харавы пераклад. Узаемапранікненне жанраў.

Раздзел II. Тэорыя хоразнаўства

Тэма 4. Пеўчыя галасы. Класіфікацыя. Харавыя калектывы, іх склады. Тыпы хароў і іх выканальніцкія магчымасці. Растаноўка хора

Паняцце аб пеўчым і прафесійным голасе. Дыяпазоны пеўчых галасоў. Элементы пеўчага голасу: сіла гука, тэмбр, палётнасць, пявучасць, дыханне, дыяпазон. Рэгістравая будова галасоў. Задачы прафесійнага навучання спевакоў. Класіфікацыя галасоў харавых партый:

Партыя Сапрана – лірыка – каларатурнае, лірычнае, драматычнае.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Партыя Альтоў – лірычнае і драматычнае мецца-сапрана, контральто.

Партыя Тэнараў – лірычныя і драматычныя тэнары.

Партыя Басоў – драматычныя і лірыка – драматычныя барытоны, бас, актавісты.

Дыяпазоны харавых партый. Паняцце аб хоры як калектыве спевакоў. Элементы харавой гучнасці. Склад хору, яго тып і від. Выканальніцкія магчымасці змешанага, жаночага, мужчынскага саставу хора.

Растаноўка хора (класічная і інш.). Рэверберацыя памяшкання.

Тэма 5. Галасавы апарат. Гігіена голасу і галасавы рэжым

Функцыянальны прынцып будовы галасавога апарата. Узаемадзеянне гартані і дыхальнага апарату.

Гукаўтваральны і артыкуляцыйны аддзелы галасавога апарату (глотка, ратавая поласць, поласць носа).

Роля рэзанатараў. Гігіена голасу і галасавы рэжым. Жыццёвы і прафесійны рэжым, азначаныя гігіенічныя правілы. Распарадак працы, адпачынку, харчавання, фізічных практыкаванняў і г.д. Невралагічна-псіхічная нагрузка.

Тэма 6. Дыханне ў харавым выканальніцтве

Асаблівасці пеўчага дыхання. Фазы і тыпы пеўчага дыхання. Ніжняробернае – дыяфрагмальнае дыханне – як найбольш аптымальнае для вакальна-харавых спеваў.

Асноўныя задачы пеўчага выдыха. Выкарыстанне дыхання ў залежнасці ад даўжыні музычнай фразы і мастацкіх патрабаванняў. Асаблівасці ланцуговага дыхання. Роля дыяфрагмы. Бязгукавыя практыкаванні. Выкарыстанне розных гімнастык (артыкуляцыйнай і дыхальнай).

Атака гука як сродак мастацкай выразнасці і вакальнай тэхнікі ў суадносінах са зместам і характарам харавога твора, сродак уздзеяння на галасавы аппарат. Віды атакі: мяккая, цвёрдая, прыдыхальная. Аснова гукаўтварэння – мяккая атака.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 7. Распяванне ў харавым калектыве

Распяванне хора. Асноўныя задачы распявання хора – падрыхтоўка галасавога аппарату да спеваў, развіццё і ўдасканаленне вакальна-харавых навыкаў.

Умовы пры якіх неабходна пачынаць распяванне хору – прымарная зона, дынаміка (p, mp, mf), тэмп (andante, moderato).

Кампаненты харавога практыкавання: паўторнасць, вызначаная арганізацыя, мэтанакіраванасць.

Даўжыня распявання, прынцып паступовасці, дыяпазон, дынаміка, гукавысотнасць, эмацыянальнасць.

Тыпы вакальных практыкаванняў: распявання на некаторыя галосныя, склады, зачыненым ротам, з розным рытмічным малюнкам, гукавядзеннем, голасавядзеннем, штрыхамі, гарманічныя паслядоўнасці (інтэрвалы, акорды), вакалізы, урыўкі з харавых твораў. Роля інструментальнага суправаджэння пры распяванні. Практычнае выкананне на фартэпіяна вакальных практыкаванняў ва ўсіх танальнасцях па тонах храматычнай гамы ўверх і ўніз. Вакальнасць дырыжорскага жэста.

Тэма 8. Строй хору і яго віды

Паняцце аб харавым строі як працэсе чыстага інтанавання з апорай на лад. Віды строю: меладычны (гарызантальны) і гарманічны (вертыкальны).

Інтанаванне ступеней мажорнага і мінорнага ладоў. Інтанаванне інтэрвалаў і акордаў. Умовы захавання строю ў хоры.

Уплыў на строй метрарытму, тэмпу, лада, фактуры харавога складання, тэсітурных умоў, дынамікі. Залежнасць чысціні строю ад вакальных навыкаў хору (дыхання, гукаўтварэння). Танальнасць харавога твора і прыёмы настройкі хору.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 9. Харавая фактура

Паняцце аб харавой фактуры, як сукупнасці сродкаў музычнага выкладання. Асноўныя функцыі харавых партый: меладычная, гарманічная, кантрапунктычная. Тыпы фактур: мелодыка-манадычная, мелодыка-падгалосачная, мелодыка-гарманічная, гамафонна-гарманічная, гарманічная (акордавая), паліфанічная (імітацыйная, падгалосачная, кантрастная), змяшаная.

Залежнасць тыпа фактуры ад зместу і характару харавога твора. Прыёмы работы над рознымі тыпамі фактуры.

Тэма 10. Ансамбль хору, яго віды і элементы

Рознае значэнне слова “ансамбль”. Ансамбль хору, умовы яго дасягнення. Суадносіны якаснага і колькаснага складу галасоў. Ансамбль прыватны і агульны.

Элементы харавога ансамбля: тэмбравы, дынамічны, рытмічны, тэмпавы, дакцыённы, інтайнацыйны. Ансамбль натуральны і штучны. Уплыў тесітуры на ансамбль хора. Стварэнне ансамбля пры розных тыпах харавых фактур.

Уплыў складу выканаўцаў на ансамбль хору:

– ансамбль хору і саліруючых галасоў.

– ансамбль хору і інструментальнага суправаджэння (пры рознай функцыі хору).

– ансамбль хору, саліруючых галасоў і інструментальнага суправаджэння.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 11. Дыкцыя ў хоры

Паняцце аб харавой дыкцыі як асэнсаваным і выразным вымаўленні слоў у спевах.

Асаблівасці вакальна-харавой дыкцыі. Пеўчая артыкуляцыя. Правілы фанетыкі і арфаэпіі, культуры і логікі мовы. Асноўныя памеры вершаванай мовы: харэй, дактыль, амфібрахій, анапест.

Характар вымаўлення літаратурнага тэксту ў спевах: распеў, дэкламацыя, вакалізацыя, скарагаворкі. Работа над літаратурным тэкстам у хоры: сэнсавая і тэхнічная. Праца над галоснымі ў спевах. Праца хормайстра над вымаўленнем зычных у спевах. Рэдукаванне галосных у спевах. Дыкламацыя паэтычнага тэксту.

Тэма 12. Тэмп у харавым выканальніцтве

Метр – парадак чаргавання моцных і слабых доляў у такце. Памеры – простыя, складаныя, сіметрычныя і несіметрычныя. Тэмп у харавым творы. Роля, значэнне. Метранамічныя абазначэнні тэмпа. Пяць асноўных груп тэмпавых абазначэнняў. Тэмпы вельмі павольныя, павольныя, мерныя, хуткія і вельмі хуткія. Залежнасць тэмпа ад фактуры, формы, мелодыкі, гармоніі, паэтычнага тэксту.

Тэма 13. Асноўныя дырыжорска-выканальніцкія сродкі мастацкай выразнасці

Асноўныя дырыжорска-выканальніцкія сродкі: агогіка, дынаміка, артыкуляцыя, фразіроўка.

Агогіка – рух музыкі, як часовая арганізацыя. Роль тэмпа, мэтра, рытма.

Дынаміка харавога твора – залежнасць яе ад характару, зместу твора.

Да артыкуляцыі (выразнасць выканання) адносяцца: характар выканання, гукавядзенне (штрыхі), цэзурнасць (паузы, дыханне, цэзуры).

Фразіроўка, яе залежнасць ад пабудовы музычнага і паэтычнага тэксту. Прыёмы дасягення адзінства музычнай і паэтычнай фразіроўкі.

Роля дырыжыравання ў працэсе кіравання калектыўным выкананнем.

Асаблівасці харавога дырыжыравання (роля мімікі, кісцей рук і пальцаў, твара і інш.).Комплекс навыкаў, ведаў, неабходных дырыжору. Значэнне дырыжорскай волі, пачуцця рытму.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 14. Прыёмы харавога выкладання

Паняцце аб харавой фактуры як сукупнасці выразных сродкаў хору.

Прыёмы харавога выкладання падзяляюцца на тры группы.

Да першай групы адносяцца прыёмы, звязаныя з выкарыстаннем выразных магчымасцей складу хору.

1) агульнахаравое выкладанне (tutti);

2) выкладанне няпоўным складам хора;

3) выкладанне харавымі групамі;

4) выкарыстанне "чыстых тэмбраў" харавых партытур;

5) падзел партый (divisi).

Да другой групы – прыёмы, вызначаемыя суадносінамі харавых груп (або партый).

1) выкаладанне мелодыі рознымі партыямі хора;

2) перадача мелодыі з адной партыі ў другую;

3) паступовае ўключэнне ў выкананне харавых груп або партый;

4) паступовае выключэнне з выканання харавых груп або партый;

5) прыёмы супастаўлення;

6) абасабленне харавых партый або груп;

7) прыём дубліравання;

8) харавая педаль;

9) перакрыжаванне.

Трэцяя група ўключае каларыстычныя прыёмы выкладання.

1) спевы басоў-актавістаў;

2) спевы закрытым ротам;

3) спевы на галосны гук, на паўторны склад;

4) гукаімітаванне, прыём "эха";

5) меладыкламацыя;

6) запаўненне (кластэр);

7) шумавыя эфекты: пляскі, тупат і інш.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Тэма 15. Работа над харавым творам. Этапы работы

Падбор рэпертуара з улікам склада хору, вакальна-тэхнічнага і мастацкага ўзроўню.

Праца над харавым творам – асноўны змест усёй творчай дзейнасці дырыжора і калектыву.

Асноўныя тры этапы работы дырыжора над харавым творам:

1) падрыхтоўчая работа дырыжора, самастойнае вывучэнне твора;

2) рэпетыцыйная праца з хорам;

3) канцэртнае выкананне.

І. *Падрыхтоўчая работа дырыжора*. Метады самастойнай работы хормайстра над творам:

а) выкананне яго на фартэпіяна;

б) вакальна-інтанацыйнае засваенне;

в) дырыжорска-тэхнічнае засваенне;

г) аналіз харавой партытуры.

Дасканалая папярэдняя падрыхтоўка харавых партый да вывучэння харавога твора.

П. *Рэпетыцыйная праца з хорам (працэс вывучэння твора):*

а) знаёмства калектыву з творам (паказ сачынення, апавяданне аб аўтарах твора, зместу сачынення, асноўных асаблівасцях);

б) тэхнічнае засваенне твора (работа над чысцінёй інтанацыі, пераадоленне рытмічных цяжкасцей, работа над дынамікай і дыкцыяй);

в) праца над творам у мастацкім плане (вызначэнне галоўнай тэмы твора і работа над вобразам);

г) прынцып паступовасці асваення харавой партытуры (апошні перыяд працы перад канцэртным выкананнем).

Ш. *Канцэртнае выканнне* як натуральнае заканчэнне ўсёй працы дырыжора над харавым творам. Роля дырыжора. Неабходнасць валявога і упэўненага адчування дырыжора пры эмацыянальнай і творчай

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ўсхваляванасці. Папярэдняя настройка дырыжора і калектыву перад канцэртам. Разнастайнасць канцэртных праграм (святочныя, тэматычныя і інш.). Канцэртная праграма як адно сачыненне. Асаблівасці пабудовы канцэртнай праграмы. Залежнасць ад характару твора, танальнасці сачынення. Роля канцэртных выступленняў у жыцці калектыву.

Тэма 16. Аналіз харавой партытуры

Паняцце аб харавой партытуры, як супольнага запісу харавых партый твора. Залежнасць харавой партытуры ад склада выканаўцаў, колькасць харавых партый, фактуры твора. Запіс літаратурнага тэксту ў партытуры. Аналіз харавой партытуры, як адзін з метадаў вывучэння харавога твора. Тыпы аналіза: кароткая анатацыя, разгорнуты аналіз.

План разгорнутага аналізу па раздзелах:

1) агульныя звесткі аб творы і яго аўтарах;

2) аналіз літаратурнага тэксту;

3) аналіз музычна-выразных сродкаў;

4) аналіз харавой фактуры (вакальна-харавы аналіз);

5) выканальніцкі план;

6) заключэнне.

Галоўная мэта аналіза – выяўленне харавых выканальніцкіх сродкаў, неабходных для раскрыцця зместу твора.

Раздзелы плана, прысвечаныя аналізу харавой фактуры і распрацоўцы выканальніцкага плану, з’яўляюцца асноўнымі.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. *Асафьев, Б.В.* О хоровой музыке / Б.В.Асафьев. – Л.: Музыка, 1987. – 225 с.

2. *Анисимов, А.* Дирижер – хормейстер / А.Анисимов. – Л.: Музыка, 1976. – 160 с.

3. *Балашов, В.* Поэтическое слово и вокальная интонация. Работа в хоре / В.Балашов. – М.: Музыка, 1977. – 65 с.

4. *Вопросы* вокальной педагогики: сб. ст. – Л.: Музыка, 1982. – Вып. 6. – 180 с.

5. *Емельянов, В.В.* Развитие голоса. Координация и тренаж / В.В.Емельянов. – СПб.: Лань, 2007. – 191 с.

6. *Живов, В.* Хоровое исполнительство / В.Живов. – М.: Владос, 2003. – 272 с.

7. *Живов, В.* Теория хорового исполнительства / В.Живов. – М.: Эдиториал УРСС, 1998. – 288 с.

8. *Живов, В.* Трактовка хорового произведения / В.Живов. – М., Сов. Россия, 1986. – 126 с.

9. *Иконникова, Л.Н.* Интерпретаторская культура хорового дирижера / Л.Н.Иконникова; науч. ред. Ю.Д.Златковский. – Мн.: Изд. центр БГУ, 2005. – 143 с.

10. *Левандо, П.П.* Хороведение. Основы вузовского курса / П.П.Левандо. – Л.: Музыка, 1971. – 280 с.

11. *Левандо, П.П.* Анализ хоровой партитуры / П.П.Левандо. – Л.: Музыка, 1965. – 55 с.

12. *Кееригу, О.П.* Хороведение: учеб. пособие / О.П.Кееригу. – СПб.: СПбГУКИ, 2004. – 187 с.ю

13. *Малышева, Н.М.* О пении: метод. пособие (Из опыта работы с певцами) / Н.М.Малышева. – М.: Музыка, 2001. – 168 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

14. Менабени, А.Г. Методика обучения сольному пению / А.Г.Менабени. – М.: Просвещение, 1987. – 95 с.

15. Минин, В. К проблеме подготовки дирижеров хора / В.Минин // Труды ГМПИ им. Гнесиных. – М., 1975. – Вып. 19. – 17–26 с.

16. Морозов, В.П. Искусство резонансного пения / В.П.Морозов. – М.: Моск. гос. консерватория им. П.И.Чайковского, 2002. – 145 с.

17. Осеннева, М.С. Хоровой класс и практическая работа с хором / М.С.Осеннева, В.А.Самарин. – М.: Академия, 2003. – 192 с.

18. Соколов, Вл. Работа с хором. – 2-е изд. / Вл.Соколов. – М.: Музыка, 1983. – 192 с.

19. Пигров, К. Руководство хором / К.Пигров. – М.: Музыка, 1964. – 217 с.

20. Чесноков, П.Г. Хор и управление им. – 3-е изд. / П.Г.Чесноков. – М.: Гос. муз. изд-во, 1961. – 239 с.

Дадатковая

1. Бугасов, С. Душе моя: произведения для смешанных составов хоров / С.Бугасов. – Мн.: Изд. Вараксин А.Н., 2009. – 112 с.

2. Век маладосці: харавыя цыклы беларускіх кампазітараў / укл. А.А.Свірыдовіч. – Мн.: Зорны верасень, 2009. – 188 с.

3. Вопросы вокальной педагогики: сб. ст. – Л.: Музыка, 1982. – Вып. 6. – 180 с.

4. Гажэўская, Т.С. Табе, Прачыстая Багародзіца! / Т.С.Гажэўская. – Мн.: Бел. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, 2009. – 327 с.

5. Гукі Бацькаўшчыны / уклад. А.А.Свірыдовіч. – Мн.: Тэхнапрынт, 2004. – 216 с.

6. Гэта наша Радзіма: вакальныя творы беларускіх кампазітараў на вершы У.Карызны / укл. С.Ярохіна. – Мн.: Беларусь, 1998. – 120 с.

7. Духоўная харавая музыка / уклад. А.В.Пякуцька, З.Л.Леановіч, В.П.Маеўская. – Мн.: Бел. ун-т культуры, 1996. – 156 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

8. *Ерохина, С.К.* Хоровой класс и хор в школе. Хоровая музыка XVI–XVIII вв. / С.К.Ерохина. – Мн.: Мастацкая літаратура, 2008. – 143 с.

9. *Как* прекрасен этот мир! / сост. Б.Кожевников. – Мн.: Беларусь, 2002. – 232 с.

10. *Каціўся* вяночак: бел. нар. песні / укл. А.А.Свірыдовіч. – Мн.: Выд. Вараксін А.М., 2006. – 72 с.

11. *Назарова*, *Е.П.* Хоровой практикум: учеб.пособие. – Мн.: БГПУ, 2002. – 157 с.

12. *Нова* радасць стала / уклад. А.Пякуцька, З.Леановіч, В.Маеўская. – Мн.: БелІПК, 1995. – 59 с.

13. *Памяти* А.В. Свешникова. Статьи. Воспоминания / сост. С.С.Калинин. – М.: Музыка, 1998. – 328 с.

14. *Салавей* спявае: хары, песні на вершы У.Карызны / укл. С.Ярохіна. – Мн.: Беларусь, 1990. – 160 с.

15. *Сокровищница* русской духовной музыки / сост. Б.Г.Тевлин. – М.: Музыка, 2000. – 167 с.

16. *Харавы* канцэрт / уклад. А.Пякуцька, Я.Рэутовіч, З.Леановіч, В.Маеўская. – Мн.: Беларусь, 1999. – 167 с.

17. *Харавая* музыка: апр. бел. нар. песень / уклад. А.В.Пякуцька, З.Л.Леановіч, В.П.Маеўская. – Мн.: Бел. ун-т культуры, 1996. – 236 с.

18. *Хоровой концерт*: произведения зарубежных композиторов XVI–XX вв. / сост. С.Ерохина. – Мн.: Лимариус, 2000. – 176 с.

19. *Чабарок:* рэпертуарны зборнік для хароў і вакальных ансамбляў / уклад. Л.Ярашэвіч, С.Ярохіна. – Мн.: Ін-т праблем культуры, 1991. – 72 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Перачэнь рэкамендаваных сродкаў дыагностыкі вынікаў вучэбнай дзейнасці

Кантроль вучэбнай дзейнасці студэнтаў па вучэбнай дысцыпліне “Харазнаўства” ажыццяўляецца з дапамогай наступных форм дыягностыкі:

– вусны апрос пад час заняткаў;
– практычныя заданні;
– заданні для самастойнай працы;
– кантроль самастойнай працы;
– экзамен.

У якасці эфектыўных педагагічных методык і тэхналогій, якія садзейнічаюць кіраванню ведамі, а таксама набыццю вопыта самастойнага вырашэння рознабаковых задач, неаходна адзначыць:

– праектныя тэхналогіі;
– тлумачальна-элюстрацыйны метад ў спалучэнні з рэпрадукцыйным;
– метад параўнальнага аналізу;
– камунікатыўныя тэхналогіі (дыскусія, вучэбныя дыбаты і іншыя актыўныя формы і метады);
– метад аналізу канкрэтных сітуацый.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Крытэрыі адзнак

Балы	Паказчыкі адзнак
1-2 (адзін-два)	Адсутнасць ведаў значнай часткі тэарэтычнага матэрыялу, вельмі дрэнная арыентаванасць у пытаннях хоразнаўства, фрагментарныя тэарэтычныя веды. Значныя памылкі ў выкарыстанні прыкладаў і спецыяльнай тэрміналогіі, адсутнасць ведаў аб творчасці прадстаўнікоў харавой культуры.
3 (тры)	Недастатковы абаснаваны адказ, інфармацыя агульнага зместу. Недастатковае выкарыстанне мастацкіх прыкладаў і спецыяльнай тэрміналогіі. Адсутнасць ведаў аб харавой творчасці прадстаўнікоў харавой культуры. Адказы на пытанні сведчаць аб павярхоўным характары ведаў.
4 (чатыры)	Няпоўнае валоданне тэарэтычным матэрыялам і яго разумення, недастатковае выкарыстанне музычных прыкладаў і спецыяльнай тэрміналогіі. Адсутнасць ведаў па пытаннях вакальна-харавой работы.
5 (пяць)	Веданне тэарэтычнага матэрыялу, але з сур'ёзнымі памылкамі ў паслядоўнасці выказвання. Недастатковае валоданне музычнымі прыкладамі і спецыяльнай тэрміналогіяй.
6 (шэсць)	Адказ на тэарэтычныя пытанні няпоўны, але без істотных недакладнасцей і памылак. Наяўнасць шэрагу памылак пры выкананні практычных практыкаванняў па розных формах вакальна-харавой працы. Выкарыстанне дастатковай колькасці музычных пракладаў і спецыяльнай тэрміналогіі.
7 (сем)	Правільны, але не разгорнуты адказ на тэарэтычныя пытанні. Выкарыстанне дастатковай колькасці музычных прыкладаў і спецыяльнай тэрміналогіі. Адзначаецца засваенне асноўнай

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

	літаратуры, якая рэкамендавана вучэбнай праграмай, але не ў поўным аб'ёме.
8 (восем)	Дакладная па сэнсу, але не бездакорная па форме дэманстрацыя тэарэтычных ведаў, амаль беспамылковае выкананне практычных заданняў (розныя практыкаванні). Добрае валоданне музычнымі прыкладамі і спецыяльнай тэрміналогіяй.
9 (дзевяць)	Вольнае валоданне матэрыялам у галіне харавой культуры, разнастайнасць музычных прыкладаў. Дакладнае валоданне спецыяльнай тэрміналогіяй, імёнамі, датамі, назвамі твораў.
10 (дзесяць)	Бездакорнае валоданне ведамі па гісторыі харавога мастацтваі тэорыі хоразнаўства, надзвычай дакладнае выкананне практычных практыкаванняў па розных формах вакальна-харавой працы. Адказы пытанні вызначаюцца лагічнасцю і паслядоўнасцю, дэманструюць здольнасць да самастойнага мыслення.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ